

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton déln.
Ara évi negyvedre 3 ft. o. 3. Hirdetési ár: négyhétig első 7 kr., második 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. 3. és minden hirdetés után 50 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyilatkozati” cikkek sora után 2/3 kr. előlege beküldése mellett a szerkesztőséghez csimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, dec. 2.

(B.) Pár napokkal ezelőtt a birodalmi tanács bizottmányi ülésében, egyike az erdélyi tartományi gyűlés küldöttjeinek, azon merész állítást mondta ki, miszerint a magyar kérdés nem is létezik.

El kelle bálulnunk, hallva, hogy e nyilatkozatot Schuller-Libloy tette, kiről tudjuk ugyan, hogy a szebeni tartományi gyűlésen egyike volt a burocratiens érdekek leghebbebb védőinek; de tudjuk azt is, hogy a szebeni jogakadémia tanár s ennél fogva fel kellett róla tennünk, hogy ha bár nem is jogtudor, de tisztában van a juris axiomákkal; tudja azt, hogy a nép alkotmányos jogaival szemben, az elévülési eljárás elvei nem alkalmazhatók, főleg ha e jogok nép és fejedelmek közt kötött kölcsönös szerződésen nyugosznak s többrendbeli fejedelmi esküvel vannak megpecsételve.

Azonban a tanár ur mégis hivatva érezte magát az idézett nyilatkozattal állni elő, éppen akkor a midőn Bécsben a magyar kérdés megoldása szüségességét minden körök elismerik, s maga a birodalmi tanács többsége is ez iránti óhaját fejti ki; s a midőn nem oly régen a külügyi tárcától közelebről visszalépett gr. Rechberg úgy nyilatkozott, miszerint „Austriának mielőtt európai politikát üzhethet, német politikát kell üzni, s mielőtt azt tehetné, jó osztrák politikát kell üzni, ez pedig nem lehetséges, mielőtt Magyarországgal a kibékülés meg nem történt.”

Mintán az idézett nyilatkozat, mint közjogi elmélet bírálaton áll al, mintán az hatástól hangzott el, s mintán a felett a közvélemény is pálcát tört, szinte főslegesnek látszik azzal bajlódni; azonban mivel e nyilatkozatnak is, mint mindennek a mi történik, meg van a maga oka, korszerűnek tartjuk a tanár ur nyilatkozata okaira nézve elmondani nézeteinket, mert ezeket csak mi tudhatjuk, kik a Királyhágón innen lakva közelebről ismerjük a szebeni burocratia magatartását az erdélyi tartományi gyűlésen, s azon reményeket, melyek ehhez kötve voltak.

Kellemetlenül lehetett meglepetve Schuller Libloy ur, a midőn látta, hogy Bécsben kezdik átlátni a jelenlegi centralistico-burocraticus rendszert s a verwrkt elmélet tarthatóságát. Kezdetre sejtjéni a tanár ur, hogy ha ez elvek egyszer véggépp el lesznek dova, inog a föld a szebeni burocratia eddigi művei alatt, sok szép álmok nem teljesülnek, s ez esetben a birodalom nagyhatalmi állását fentartani csak egy erős Magyarország van hivatva, mi Erdélytől megfosztott Magyarország nem volna képes a beállható európai válságok esetében kiállni a rohamat; a Magyarországtól elszakított Erdély Magyarországnak a Tiszaig eső részével együtt könnyen áldozatul eshetnék.

Kellemetlenül érezhette magát a tanár ur, mint a szebeni szász burocratia egyik tagja, s ez idő szerint Bécsben képviselője azért is, mert Bécsben nem találta az embereket oly magyar-falóknak, mint a hogy talán képzelni szeretete, s hogy ott a magyar kérdés megoldására nézve szüség, sőt főtényezőnek tartják a magyar nemzetet.

Bizonyos neme az aggodalomnak lephette meg a többször említett tanár urat, a midőn meggyőződött arról, hogy a magyar kérdést utoljára is csak egy teljesen kiegészített magyarországi országgyűlésen lehet megoldani, s ha ez most hamar gyűjtetnék egybe, felteni lehetne a szász érdekeket.

Ne féljen ettől senki. Egy magyarországi

országgyűlés s a magyar nemzet tudja azt, miszerint a haza alkotmányos jogai csak akkor lehetnek teljesen biztosítva, ha azokat a szent István koronája területén lakó népek összessége oltalmazza, ez pedig akkor történhetik meg, ha a nemzetek s vallások ki vannak elégítve.

Gondoljunk csak vissza azon politikai gondolkodásra, mit többi időkben Schuller ur s elváratai folytattak, hasonlítsuk össze tényleket a reichsrathban csak most elmondott eszmékkel: s vajon fogunk-e csodálkozni, ha Schuller Lybloi, mint a szebeni szász burocratia egyik tekintélyes tagja, edes családaiból felbredve feljajdul, a midőn látta, hogy a magyar kérdés nem csak létezőnek, hanem okvetetlen megoldandónak tartják a bécsi publicisták tekintélyesbejei, akár a minisiteri, akár az ellenzék padjain üljenek.

Ime megmagyaráztuk a Schuller Lybloi nyilatkozata lehető okait, s meg vagyunk győződve, hogy annak a szász burocratia urak közt több pártolói is akadnak volna, — a minthogy e párt közege a „Hermannstädter Zeitung” mellette szót is emelt, — ha át nem látták volna, hogy a nyilatkozat most nem korszerű, s így az óvatosság nem tiltotta volna ahhoz csatlakozni.

Kolozsvár, dec. 1.

(D) A Reichsrath válaszfeliratának szövegét utóbbi számunkban közreadtuk, a mint azt a kiküldött bizottmány összeállította.

Nem sokára a feliratot a Reichsrath tárgyalni is fogja, s már a lapok hozzák is azoknak névsorát, kik e tárgyhöz s abban különösen a magyar kérdéshez tüzetesebben akarnak szólni.

A bécsi lapok eltérnek egymástól a válaszfelirat megbírálásában, s úgy látszik a félhivatalos lapok kevésbé vannak megelégedve azzal, mint a függetlenek.

Különösen visszatetszik nekik a minisiteri felelősségre vonatkozó passzus, s igen furcsa okoskodással akarnak bemutatni, miképp alkotmányos élet lehet minisiteri felelősség nélkül is.

Még a legvelősebb félhivatalos lapok is e részben az eszméket meglehetősen összezavarják, összetévesztik a volt korlátnoksági rendszert a jelenleg Európaszerte divatozó minisiteri rendszerrel.

Az alkotmányos létnek van értelme úgy, ha az uralkodó mellé az országképviselőt állít választás útján kancellárt, kinek azon hatásköre van, hogy a fejedelmi intézkedéseket ellenjegyzji, mely ellenjegyzés mulhatlan kelléke az ily okmányok érvényességének; úgy volt ez az ó angol intézményben, így volt az utóbbi időkig Hollandiában, úgy Norvégiában, Magyarországon és Erdélyben; ámde mindenütt írott törvény szabta meg a korlátnokok azon kötelességét, hogy az ország alapörvényeivel ellenkező intézkedéseket alá ne irjanak, s az ellenkezőleg eszelekvő korlátnokokat az országgyűlés ítélte el.

A korlátnokok e szerint felelősek voltak, még pedig a felelősség sokkal terhebb kötelezettsége alatt állának, mert rendszerint ítéletesen mozdítottak el helyeikről, míg a minisiteriek egy vagy más kérdéshez kötvén tárcájukat, könnyebb szerrel elmozdulnak helyükről, ha már az ellenük fordult közvélemény elmozdításukat követeli.

Az osztrák félhivatalosok úgy látszik, azt hiszik, hogy maga a minisiteri forma már magára elég az alkotmányos élet folytatására, s elfeledik, hogy éppen az alkotmányosság főattribútuma nem a forma, hanem a lényeg az az a felelősség.

Ha a képviselő által hozott s fejedelmi leg megerősített törvények megtartásának ellenőrzésére nincs az uralkodás mellett oly közeg, a mely vagy a képviselő által választatik, vagy a képviselő irányában szigorúan felelős: akkor valóban nem tudjuk, mi biztosítja a pozitív törvények lételet, ha az uralkodásnak egyszerre kedve jön abszolút hatalmat ragadni kezébe.

A minisiteri forma csakis a kormányzás szabatosabb berendezése; minisiterium létezik az alkotmánytalan orosz, török és francia császárságokban is; a mi a minisiteriumot alkotmányossá teszi, az a felelősség.

De a félhivatalos lapok mindezt nem akarják érteni, talán rendeletstérletet értenők nem szabad, és a „Botschafter” vitatkozása hevében annyira elfeledkezik magáról, miképp Magyarországra oly vonatkozást tesz, melyeket más vitáiban mindig ignorál.

Sokan ugyanis a minisiteri felelősség szükségét azon okból is indokolák, hogy ezáltal az alkotmányosan kiképzett magyar királyságban több rokonszenv fog gerjeszteni az osztrák alkotmány iránt; ezeknek a „Botschafter” a vita hevében visszafelve, oly igazságot mond ki, a melyet eddigi elméletében mindig tagadni látszott. „A magyarok — írja az említett minisiterialis lap — az egységes államtól nem azért tartozkodnak, mert kevésbé szabadelvűn van alakítva, hanem azért, mert állami önállásukon csorbát ejt.”

Tökéletesen igaza van a „Botschafter”-nek, s örvendünk, hogy valaha bevallá, hogy álláspontunkat csakugyan ismeri.

„Ha Magyarországnak — folytatja e lap — ma szabad választása lenne az osztrák democraia öszállam, s a magyar korona abszolútistikus birodalma közt, aligha kétkednék ez utóbbi alternatívát elfogadni.”

Ebben is igaza van a „Botschafter”-nek, mert egy magyar önálló abszolútismusból mindig lehetne remény az önálló alkotmányosságra való átmenetre; de egy osztrák democraia centralisatio örökre kiforgatná a magyar királyságot historiai jogából s birodalmi jelleméből.

A vita hevében ezt a „Botschafter” jól belátja s felfogja; vajha majd csöndes és békés szempillantásaiban se feledkeznek el ezen elmondott eszméiről.

Ha a Schmerling ur lapja nemcsak a vita hevében, hanem egy jövő politika programja gyanánt beszélné oly hangon, úgy még álmódzhatnánk a lehetetlennek vált dolgok lehetőségéről; s értenők azon hirt, a mit a lapok állítanak, miképp Mensdorff gróf programjának egyik főpontját képezi Magyarország kibékítése.

Mi azonban a „Botschafter” elismeréseit sokkal inkább oly pszichologiai oknak tulajdonítjuk, a mit a vita heve igazol, minthogy hevésségében az ember sokszor fontolatlanul kitörni engedi a szívében rejtgetett igazság érzetét. Nehéz volna különben megfjethetnünk, miért lépett le gróf Rechberg, kiről éppen most írják a lapok, hogy ő Felségéhez egykor így szólott volna: „Felség! Európai politika előtt német politikát, a német előtt osztrák politikát kell üznünk; osztrák politikánk pedig addig nem lehet, míg Magyarországgal ki nem egyeztünk.”

A félhivatalos lap fennebbi nyilatkozatából jól belátható, miképp tudják ők, mit vár Magyarország, s hol korvonalozhatók az ő engedékenysége határai; de gróf Rechberg lépése kevés vigaszt nyújthat azon igazság elismerésének közel jövőjére nézve,

melyet mint igazságot úgy látszik többé magok a hivatalos lapok sem tagadhatnak.

Hogy a magyarokkai kiegyezés vágya erőtt vett az osztrák közvéleményen, az természetesen kimagyarázható a birodalom külpolitikai viszonyaiból.

A kormány a poroszsal a dán ügy miatt még mind collisióban, Velence felől a sept. conventio titkai által fenyegetve, lengyel tartománya ostrom állapot alatt, Magyarország kivételes állapotban, Erdély értelmisége visszatartozkodva, a pénzügy rakva deficitekkel, s a fel nem adott rendszer folyvást több áldozatot követel. Ily helyzetben természetesen csak a belső meglegedés és kibékülés adhatja vissza a birodalom valódi erejét. Érti ezt a közvélemény, s e nyomás nyilatkozik a válaszfeliraton is, melyről a „Presse” azt mondja, hogy egy alkotmányos államban minő Anglia, egy oly válaszfelirat, mely a fungsens minisiteriumot ennyire desavouálja, elég ok volna arra, hogy a minisiterium leköszönjön.

Azonban Schmerling ur nem oly érzékeny az alkotmányosság követeléseire, s már is hirdetik, hogy Mensdorff gr. a magyar ügy iránti némi hajlama miatt már is kezd az államminisiterrel eddigi elvbarátjával collisióba jönni. Ha ez való, úgy csak bebizonyul, hogy az államminisiter ur nem akar túrni az övétől különböző akaratot.

Igaz is, hogy a kormányban egységnek kell lenni; aztán, hogy hová vezeti a birodalmat valamely kormány politikája? az más kérdés.

Bécs, nov. 30.

Kedves barátom! Várakozásomban nem egészen csalódtam; a magyar kérdés, habár Schuller-Libloy ur a mi kedves bazánkfia annak létezését meg is tagadta, élénk felszólalásokra adott alkalmat, a Schottenthor melletti palota termeiben hallottunk egy pár méltányos szót; dr. Mende, habár nem is nagy szónok, de tárgytól áthatva és igen érthetően szólott. A ház zsufolásig telve volt s a minisiterok arcai feltűnően komolyak. Az eredményt még most nem irbatom meg, közelebbi alkalommal azonban reméllem részletesen tudósíthatlak.

A mai nap beszélgetései között főhelyet foglal el a „W. Lloyd” tegnapi cikke, mely egy pesti magyar tollából foly, s végre valahára igaz fénybe állítja a magyar kérdést, mert ezek a bécsi lapok egész claviatúrát késztettek azon elméletéről, hogy mikor, és mely időben lehet összehívni a magyar országgyűlést a reichsrath és a februári patens elvei szeriut; hólott ha érzékel, s akarattal bírának a magyar közjog felfogására, tudniok kellene, hogy a magyar országgyűlést összehívja a magyar király vagy a nádor a törvénytábla módon, s annak a királytól szentesített végzése szerint futja pályáját a nemzet. *)

De mintán ily járatlanságot mutatnak, igen természetes, hogy a magyar lapok mely hallgatással fogadják a különben jóakarutnak látszó bécsi lapok elmékedéseit. És most a „W. L.” igen helyesen írja, hogy az austriai tartományok alkotmányos reichsrathja még soha sem szólott a független Magyarország képviselő testületével, ennél fogva alkudozás megszaktításáról szó se lehet, mintán az meg se kezdetett.

Magyarország népei öntudattal és önértzettel bírnak; Magyarországon csak törvényes eszközökkel lehet valamit kezdeni, ezt hallom minden magyartól, ezt látom minden magyar laból, sőt ezt hallom igen sok komolyan és biddadtan gondolkozó némettől.

Schmerling ur kormányja nagy felelősséget teszi ki magát, ha e hatalmasan intő szótokra nem ügyel, s az idő és alkalom nyújtotta törvényes eszközöket ő Felségének nem tanácsolja.

*) A mint a vita alatt Kaisersfeld ur szónoklatából kitűnt, hisszük, hogy az értelmes osztrákok jól tudják ezt. Szerk.

A fenebbiekkel egy értelműleg beszél a „Wanderer” is a magyar érdekek régi képviselője, de kuriosus dologt emlit a Rechberg gróf visszalépéséről, t. i. itt mindenki azon hiten volt, hogy Schmerling ur régi igyekecsinek volt sikere a gróf ur visszalépése, szóval az esetet Schmerling ur győzelmének tartották s ime most a „Wanderer” azt írja, hogy Schmerling ur Rainer főherceg ő fenségétől személyesen csak akkor értesült az egész dologról, mikor már bevégzett tény volt. És azt is hozzá teszi, hogy az ugynevezett katonai párt (valjon nem jobb volna úgy nevezni: a porosz-barátságot hajhászó párt) bukatta meg a nemes gróft, mivel igen is francziás érzelmeket táplált.

Visszatérve egyébiránt a tegnapi fényes ülésre, Giskra ur szokott ékeszlásával beszélt, ajánlta a nyíltságot és őszinteséget. S egy kissé pityóabilis hangon mondá, hogy Erdély megjelenésén kívül az alkotmány semmi haladást nem tett elé felé. A mi engem illet, azt hiszem, minden alkotmány, mely nem megy eléfelé, hátrafelé megy, mert az alkotmány valami organikus-féle lény. Beszélt még Kinsky, Berger, Dr. Mende s képzeld kedves barátom beszélt a kis szöke Obert is — az a mély belátású, nagy államférfi. Egy pár pontját az adressennek vita nélkül elfogadták.

A ministeri padokon, mint mondám, komolyság és mély hallgatás uralkodott. A viszontlátásig kedves barátom, a te régi iskolatársad.

Bécs, dec. 1.

A schleswig-holsteini béke oct. 30-án irattott alá itt Bécsben s ennek következtében a diadalmas nagyobb részt nem német ajku osztrákországi hadseregünk visszavonulása a csataterőről megparancsoltattott. Tegnapi u. m. nov. 30-án érkezett meg a főcsapat Gablenz altábornagy vezénylete alatt fővárosunkba. D. e. 8³⁰ órákor üdvözöltetett a császár ő Felsége által az északi indóház előtt, s a Karnter Ring, Bécs város legszebb utcájában fényes kíséreltel szemlét tartott a megérkezett hadsereg felett. A szemle csak jó benyomást hagyhatott hátra, hisz a csataterén rokkantokká lett szerencsétlenek nem voltak jelen. Gablenz altábornagy, a városi tanács elhatározása folytán, Dr. Zelinka polgármester által mint Bécs város tiszteletbeli polgára üdvözöltetett. A külföldi színházak u. m. Lipótvárosi, Wiedeni, Józsefvárosi színházak igazgatói, nem kevésbé Renz az emlékezetes nap megünnepletésére díszelőadásokat adván, egy pár ezer belépti jegyet küldtek a hadi parancsnoksághoz, a visszaérkezett schl.-h. katonák közti szétosztás végett. Azonkívül mindegyik katona egy új frtot kapott Bécs város pénztárából.

Már is sajátján kezdik a hadsereg megérkezését, illetőleg Schleswig-Holsteinből visszavonulását, a Bismark-féle politika által összekoceanástól félven Poroszország és a német kis hatalmasságok közt.

Gróf Kinski s társainak tartott beszédjei a felirat ügyében a hivatalos lapok által megíróvattak. „Elezes felolvasások, elmitások s a külvárosi költészethez adományoknak” nevezetnek. „S ilyen hírek nyomtatása s terjesztésére fizetünk adót” jegyzi meg a „N. fr. Presse” mai száma.

Dr. Berger a magyar kérdésre nézve következő képet használt beszédében: „Létezik egy régi, de azért még mindig kényelmes (Comfortable) épület, s melléje egy új épületet akarnak emelni, a melybe a régi épület lakosai bevonuljanak. De ha az utóbbi szegény gunyhó, melynek hasadékein keresztül a szél s viharok szabad utja van, bevonulandának-e?”

Ebhez commentár, meggyőződés szerint nem kell. A felirat végválasztása a birodalmi tanácsban a következő gyűlésre halasztatott.

K. L.

Bécsi hírek.

A bécsi t. barátnok fenebbi levelében jellemzett reichsrath-üléről (nov. 29.) következő részletes tudósításokat hoztak a lapok:

A népes ülésben Giskra az adresse javaslatról referált. A bizottmány, mint előadá, úgy hitte, hogy nyílt őszinteséggel kell nyilatkozni a függő nagy kérdésekről. A megerősített aristocraticus birodalmi tanács alkotmányos kormánytól a birodalom regenerációját várta. Meg is jelentek az alkotmánypánségek. A kormány elére oly férfiú állítottat, ki iránt bizalom mutatkozott; ez egy ismeretes körlevélben kimondotta azon elveket, melyek alapján Austriát egy nagy jövő elé lehet vezetni. Az állam iránt nevékedett a bizalom, melynek kifolyása volt, hogy a ház határozott majoritással támogatta a ministeriumot, melynek e férfiú élen állott.

Azonban az események nem feleltek meg egészen a várakozásnak. A birodalom nagy

felében ma sincs az alkotmányos élet; az egyházi viszonyok rendezése csak csekély mértékben haladt elő; a birodalom financiaiális helyzetét mindenki ismeri. Az államháji se előre, se hátra nem megy, hanem egy helyen körben forog. Kifelé az irántunk bizalom nem nevékedett. Szónok erre felolvasta az adresse-javaslatot. A debattet megnyitotta Mende.

„Ha — ugymond — különféle bangok a birodalmi tanács kettéválasztását úgy tekintik, mint engedményt Magyarországi irányában, ebben egyetért velük; de a kiegyezés elérésére ezen elkülönítés nem elégséges.

Erre jelentékenyebb lépések szükségesek, mint: a katonai törvényszékek megszüntetése, a sajtó felszabadítása, a magyar országgyűlésnek a fenálló választási törvény alapján való haladéktalan összehívása, kilátással oly előterjesztvényekre, melyekhez a becsületes Magyarország beleegyezését adhatja.

Föl kell emelni a bizalom zászlóját, s megtartózkodni a befolyásvételről; mert a magyarok nemes, öntudatos és alkotmányosan iskolázott nemzet, mely a szűkebb hazája iránti szeretetben egyetért; egy szabadon választott országgyűlésnek kell engedni nyilatkozni, s bizonyára felismeri a világtörténeti momentumot. Ha a magyar országgyűlés a közös ügyeket elismerendette, akkor aztán a Lajthán innen és tul meg lesznek találhatók a fonalszálak, hogy a birodalmi egység művét össze lehessen szüni; akkor a kiegyezkedés sikerülni fog. Ha pedig a magyar kérdés megoldása sikerült, úgy Austria erős és hatalmas.

Ahhoz, hogy magában a birod. tanácsban ily helyes beszédek hangzanak, járul a józan-ítéletű bécsi sajtónak intő, óvó, érvező s meggyőző logikával viaskodó magatartása.

Kinsky gróf a házat figyelmezteti, hogy Marokko oloszban kap pénzt, mint Austria. Főlemliti Thiers egy beszédét az osztrák budgetről; többi éveken az államadósság 1500 millióról 2300 millióra emelkedett; az államadósság emelkedett jövedelem dacára az adók mégis iszonyuan nevékedtek. A külpolitika sem maradhat az eddigi. A 6 pont fölállítás után következett az ostromállapot és belebbedések; a frankfuri fejedelem congressusnak nem volt óhajtott eredménye. Ninescen szövétségeink, mert az nem szövétség, ha egy ömagnakunk adott meotornak áldozatokat hozunk. Szónok jelmondata: „Egység szabadság által” felemliti azután szükségét annak, hogy a birodalmi tanács évenként hivassék össze, rosálja az ostromállapotot és belebbedéseket. Tiltakozik oly kiadások ellen, melyeket a ház meg nem szavazott, ilyenek pedig a marínál előfordultak.

Dr. Berger szerint a ház feladata az ömégismerés és magabaterés.

Az alkotmányos állapotok tökéletlensége és sok más lényeges dolog fűnn és lenn, kívül ét belül a magabaterést sürgeti.

Aggodalom fogja el, ha Austria helyzetét az európai államesaládok közt tekintik. Nemrég egy államférfiu azt mondta: „hogy mit után a külügyekben semmi tapasztalásunk ninesen, ily dolgokról nem is íthetünk.” Ebben van némi igazság, de ez nagy tévely vastag héjában rejlik. Az eszközöket össze-zavarják az eredménytel. Az eszközök a diplomatiához tartoznak, az eredmény a történelem, s erről a ház is adhat szavazatot.

Az eddigi eredmény Austria elszigeteltsége az európai államesaládában. Miként állunk nek szomszédainkkal? Jobb oldalunkat fenyegeti egy annexio után áhító szomszéd, kinek háterében a francia kereskedelmi szerződést látja, baloldalán van a szept. konventio, közepén a már kevésbbé rokonszenvező Nemethon, hátul pedig ázsiai tendenciával Oroszország leselkedik.

Mit tettünk a helyzet javítására? Oroszországgal szöveteztünk a lengyel ügy ellen — a reformjavaslatot elejtettük — a szent szövetség híre merült fel, de ez csak árnybatalom volt, míg ellenünkben áll Francia- és Olaszország, Anglia realis hatalma, és szerencse, ha a veszély napjaiban Porosz- és Oroszország nem csatlakozik Austria ellenségeihez.

Austria egyedüli szövetségese a nem-porosz Nemethon.

Az adresse két első pontja változatlanul elfogadtatott.

A reichsrath dec. 1-i ülése kétségkívül a legfontosabbak egyike volt. Nem csak azért, mivel a kérdések legégetőbbikéről, a magyar kérdéstről folyt a tárgyalás, hanem azért is, mivel a reichsrathi ellenzék először emelkedett a helyzet veszélyességével arányos erkölcsi bátorsággal. A nap hőse Kaisersfeld, az autonomista párt vezére, ki a magyar kérdésről majdnem két óráig tartó, rendkívüli érdeklő beszédet tartott. S beszédében az állam-minister egész politikájáról oly ítéletet mondott, a melyt Schermling lovag eddig bizonyosan még soha sem hallott. Oly szavak voltak ezek, melyeknek mindegyike kétül tökélt hatott az államministeri politikára, és melyek annál inkább nyertek fontosságban és jelentőségben, minthogy az egész ház hangos helyeslés és

jóváhagyás által a bennük rejlő ítéletet egészen magáévá tette. Kaisersfeld ur beszéde végén azt indítványozta, hogy a felirati javaslat azon passusa helyett, melyben a magyar országgyűlés egybehívása a szűkebb reichsrathalál egyidőre kívántatik, egész egy-szerűen az álljon: az alsóház a magyar országgyűlés mielőbbi egybehívását „sürgető szükség”-nek tartja. És beszédének rendkívüli hatása abból is kitűnik, hogy ámbár Schmerling lovag is felszólalt álláspontja védelmére, Kaisersfeld módosítványa majdnem egyhangulag elfogadtatott.

A mint a „M. S.”-nak írják, a megelőző nap ily sikerről az autonomista párt még álmodni sem mert; egy látszik azonban, hogy a szabadelvű balpárt végre mégis meguntta Schmerling államminister tértelenségét, egy a magyar kérdésben, mint a lajtáninenni alkotmány szabadelvű kiépítésében. Schmerling államminister beszédére képzelték érdekek és kíváncsisággal vártak, de ezuttal a várakozás épségesen nem lett kielégítve. Az államminister nem mondott semmi újat, álláspontja egészen a régi, szerinte még tovább is várakozni, előkészíteni, esendben kell működni, s csak aztán kell az országgyűlés egybehívásához látni. Hogy minő felfogása van ezen előmunkálatról, kilátzik abból, hogy kétkedőleg mutatta be Erdélybeni sikerét, a mely sikerét éppen most a külföldi lapok nem igen nagy érdekűnek nyilvánítanak. Az állam-minister politikája tehát egészen a régi; de a ház, mely előtt e politikát védelmeznie kell, úgy látszik, lényeges változáson ment keresztül.

Schermling államminister ma szenvedett először vereséget a reichsrathban, még pedig oly kérdésben, melyben eddig az alsóháznak ugyszólván vezére volt. Beszédéből csak e két kiváló pontot akarjuk kiemelni: először, hogy szerinte addig kell várakozni a magyar országgyűlés egybehívásával, míg a kormány megszerzi magának azon bizonyosságot, hogy az országgyűlés a februári alkotmány értelmében tárgyalja az eléje terjesztendő királyi propositioikat; másodsor meg azon pontot tartjuk kiemelendők, a melyben a kormány befolyásáról szol a magyar képviselők leendő választására. E befolyás — az államminister szerint — okvetlenül szükséges, s Kaisersfeld ur nagyon téved, ha azt hiszi, hogy a kormány nem fogja e befolyást érvényesíteni.

Schermling lovag beszédének hatása abban is mutatkozott, hogy még a mindig ministeri centrum is Kaisersfeld módosítványa mellett szavazott.

A vita ezen eredménye rendkívüli sensatiót gerjeszt mindent, s mindenütt emlegetik, hogy még Rechberg gróf sem hallott a nagy schleswig-holsteini vitában oly szigorú ítéletet, mint most a mindenható államminister.

Az államminister ur beszédjéből, kostonlul itt közöljük annak corollariumát:

Mi volt tehát a kormány feladata — mondja Schmerling ur — midőn kénytelen volt a 1861-diki országgyűlést bezárni? Kettős: a kedélyek lecsillapítását, valamint azt lassankint előkészíteni: hogy annak szükségérzete terjedjen el a kedélyekben, miszerint csak Austriávali összetartozás által lehet Magyarország javáról gondoskodni; a második feladat pedig: hogy a közigazgatás minden részében rendezett állapotok idéztessenek elő. Ez utóbbi sem volt oly könnyű, a mint talán gondolhatják, mert oly feliglatott és szenvedélyekkel elárasztott országban igen nehéz oly férfiakat találni, a kik hajlandók a víz ellen uszni, s a kik e szerint készek a kormány részére állni, a mely rendezett állapotok iránt gondoskodik. Mindez időbe került. A kedélyek kijózanítása nem az államrendszabályok tárgya; nem kevés hét, hónap, hanem évek mulva következnek az be. En úgy hiszem, a kormány nyugodtan mondhatja, miszerint Magyarországon ed időszerint a kedélyek jelentékenyen megváltozott hangulata lépett elő, és hogy ezen kijózanodás s a viszonyok nyugodtabb tekintetbevétele lehetővé teendi a magyar országgyűlésnek bizonyára nem távol eső időben leendő összehívását.

Minő legyen azonban tulajdonképpen a teendő az összehívandó országgyűlésnél? A szónokok eziránt is egészen ellenmondólag és éppen nem világosan nyilatkoztak. — Több oldalról azt állították: a kormány teendője igen egyszerű; egyébre nines szükség, mint a királyi propositiokkal az alkotmányt előterjesztetni, az országgyűlést felszólítani, hogy azt ismerje el és a kivitelben a választásokhoz fogni. — A kormány szerencsés volt Erdély nagyfejedelemségben ezen eredményt elérni és e fölött örönd; ám éppen ezen eredmény csak is a kormány-közegnek hosszas, kitartó, következetes fáradozásainak gyümölcse volt. De ha — mondják — ezen elfogadás nem következik be, a kormány megtette a nagát, ez esetben egész Európa előtt kinyilatkoztathatja, miszerint kísérletet tön, hogy Magyarországot az alkotmány elfogadására

birja és ha az alkotmány nem fogadtatik el, az államszükségesség — mint mondják — legfőbb parancsul lép elő. Igen uraim! ez álláspontot nem kell többé elfoglalnunk, azt már 1861-ben mint formaszert helyest jelöltük ki. Az ugynevezett eljátszási (werwirkung) és kontumacionális elmélet, már mint az octoberi diplomából folyó állítattott fel a kormány által; de ez mindelemelt nem titkolja el maga előtt, hogy azzal, ha egész Európa irányában kijelentjük is, miképp a magyarok visszatartották az alkotmányt, a magyar kérdés még nines megoldva.

Akkor talán szükséges lesz, hogy az ország contumacirotassék, ha minden kísérlet meghiusul, a magyar kérdés legközelebbi és sajátképi megoldását a cs. kormány ezen eljárásban nem ismeri fel; mivel az Magyarországot nem contumaciálni, hanem kibékitni akarja, s azt eszközölni ki, hogy a magyarok örömmel s jókedvvel fogadják el a birodalmi alkotmányt, s ezen gyűlésben elfoglalják helyüket. Csak akkor lesz teljesen lehetséges ezen gyűlés tündős működése, csak akkor fogott a birodalmi alkotmány valóságá lenni. — Azért a kormány fáradozása oda van s lesz irányozva, ha a magyar országgyűlés összehívul, hogy annak alkalom adassék, legőszintebben nyilatkozni az alkotmányról, s azon óhajtasokat nyilvánítani, miknek — az ő nézete szerint — létesítenők kell, hogy az alkotmány elfogadtassék. A császári kormány, ezt mondhatom, már most is el van tőkéve, ezen irányban a magyar országgyűlésnek a tárgyalás legszelesebb mezejét engedni. Az nyugottan engedni meg annak, ezen oly fontos alkotmánykérdést minden irányban megvitatni; az abból, ha ezen alkotmánykérdés eleinte a kormányra nézve ellenséges módon vitatatték is, éppen nem veend alkalmat arra, hogy azon tárgyalás ellen az országgyűlésnek időelőtti bezárása által lépjen fel, míg a korona iránti illedék határai meg nem sértenek; az megengedendi, hogy a kérdés a magyar országgyűlés részéről a legtlizetesebben tárgyalassék, s örülni fog rajta, ha bizonyos óhajtasok formuláztának a magyar országgyűlés részéről, mely óhajtasok az alkotmány lényegének változtatása nélkül a cs. kormánynak lehetővé teszi, ezen óhajtasokat elfogadni, s kezdeményi jogánál fogva a bir. tanácsot arra kérni fel, hogy azon indítványok további tárgyalására bocsátkozzék, mivel a cs. kormány ragaszkodik azon eszme-s elvhez, hogy az alkotmány átvizsgálása csupán alkotmányos uton történhetik, s e szerint csak a korona által, a birod. tanácscsal egyetértőleg.

Mi tehát uraim! nem ingadozunk elhatározásunkban, folytonosan, ernyedetlenül, bárba talán esendben mindazon akadályokat elhárítani, melyek a magyar országgyűlés egybehívását jelenleg még késleltetik. Mi úgy véljük, hogy az ügy javára fog vezetni, ha, mihelyt csak lehetséges, a magyar országgyűlés egybehívatik. De mi nem akarjuk összehívni, hogy gyümölcstelen tevékenységet fejtsen ki; mi csak úgy akarjuk összehívni, hogy tulajdonképeni feladatának megfelelően s ez értelemben buzgalomunk semmi módon nem fog lankadni stb.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

III. Vasárhely, nov. 32.

Részletes zsinat a marosi egyházmegyében.

November hó 15-én nyílt meg, fontosabb tárgyai ezek valának:

1) Indítványoztat, hogy a rendkívüli év csapásai által előidézett bizonyos képezés időszerűleg, de általában is a kepe-rendszer hiányos volta vétséské komoly tanácskozás alá, miután a köz zsinat zsinat anyaszentegyházal fel nem ülelte ebbeli indítványát egyházmegyének, hanem a helyett utasította helyiségek és körülmények szerinti kebl intőzkedése. Első ága így igazítottat: Köröztesse t. t. esperes ur, hogy papok és presbyteriumok próbálják meg ez évi kepe doltát kiegyeztetni. A pap engedjen hiveinek, mert neki jó és balszerencsét osztani, öröm s bánat könyeit közös vederbe hullatni hiveivel kötelme, a hivek is ne engedjék jó és balsorsok részessét, osztályossát, a papot végségre jutni! A másik ága bizottmányunk adatott át, véleményadás végett. Komoly tárgy ez. Nagyobb anyaszentegyházi kérdés nines ennél, mint mondá a jeles gondnok ur, és ez igaz is, mert akárminit sejtjük felálló kepe-rendszerünkét, elkopott, túlélté magát, vagy van szükség, vagy nines a papi s tanítóit castra! Ha van, akkor más gondoskodást igényelnek az idők. Ha nines, akkor annyit se. Lássuk csak min alapszik rendszerünk.

Kegyen, kéyen gyakorlatilag, tökéletesen, a nagyobb birtokok közül kevesek még fizetnek állásokhoz képest. Máltálat ezek

nek. Sokan keveset, sokan semmit. A nép közül a régibb rendszerhez szokottak még csak fizetgetnek vagy egészen, vagy részben, az ifjabb nemzedék éppen nem is akar bele-tanulni a kepeztetésbe; a helysegek telve szabadságos katonákkal, azok teljességgel nem érzik magokat kötelezetteknek, általában, ki mint akar, s ki mit akar úgy fizet Ellenőrség semmi, presbyteriumoknak kellene azt vinni, sokszor éppen azok adnak rossz példát. Sok részben e nem is egyéb fogalomnál, a kivehetőnek méltánylat! A papi s tanítói osztálynak az államban legbizonytalanabb a kenyere. Vagy azt mondja talán valaki, hogy azok nem az állam, csak az egyház hivatalnokai, gondoskodjék hát rólok az egyház. Jelen körülmények között magam is csak oda szorítkozom. Tudom, hogy egyszerre nem lehet, de előkészíteni kell reá s lassankint gondoskodni, hogy a pap s tanító az egyetemes egyháztól, a melynek egy helyre kiállított hivatalnokai, vagy ha csakugyan conventionált szolgál, akkor is ne az egyesektől, sok viszállyal a keserű bántalmak között, hanem egyháztól, a melylyel szerződött, kapja meg fizetését pontosan. Az utolsó törvényszóga is megkapja conventionált fizetését, csak a vallás szolgálai nem, s nem csak a rendkívüli, hanem a leggyazdagabb esztendőben sem; csak félbeszerbe, pedig töltök mily sokat kívánnak, hogy ernyedtetlenül míveljék magukat, hogy állásokhoz illőleg üldözködjének, hogy legyenek a világnak szavai, hogy megtagadjanak magoktól sok mindent, gyönyörűt s örömet, mit mások élveznek, munkálkodjanak azokért is, kik őket bántalmakkal illetik, hogy legyen szentelve életük világnak, emberiségnek s hazának, s mégis tartásuk fenn családokat, hordozzák a polgárat s egyház terheit, s rovatokat. Mindenkinek bírálják, mindenki recimánálja, sokat kíván tőlük a világ, nagyot nemest és magas-tost; de hogy azt véghez is vihessék, kevesen gondoskodnak arról. Jelen korszakban ügyködnek állomásnak tartják még azok is, kik hazánk új aerája előtt lenéztek, megvetették. Azt mondják, független állás, igaz is, a mennyiben kormányformák változása azon a személyzetben nem változtatható, de különben függőbb minden állomásnál. Ugyanis függ a kegyur vagy asszonyosság pillanatnyi szeszélytől (tiszteltet a kivehetőnek), a tudatlan nép gorombaságától, a polgári és egyházi kormányoktól. Annyszor jó a pap nehéz körülmények közé éppen függő állása miatt. Sokszor olyan dolgokra kényszerítik, miáltal compromittálhatja magát, a ha nem teszi, bosszu és üldözés tárgya. Keserű a kenyere a mi van is, megzsiabbasza hatása, befolyása, más órán a vallás malasztos ígét hirdetni, a betegnek vigasztalást szólni, a viszállyos házasteleknél békebíró lenni; csak egy rövid nap is kénytelen annyiféle szerepet viselni. Az egyházi államkormány élére állítja egyháza külső ügyeinek is, s e miatt is mennyi kedvetlensége van. Sokszor éppen neki kell Tófénsként idegen létére gyermekektől őrizni az édes anyát; hallom némelyektől azt is, hogy a mostani kepezés pátriarkális viszonyban tartja a papot híveivel. A keserű tapasztalat elenkeztet bizonyít, a legkedvesebb viszony is meglazul a kepeztetésnél, s a legkedvesebb s lángkeblűbb papnak is ellensé-givé válnak hívei, ha fizetni kell. Minden más hivatalnoknak az időhöz van emelve fizetése, csak a szegény papé apad az időkkel. Szokták azt is mondogatni, hogy nem kell kereszt-tyén vallás tanítónak földi kincs, mert szent Pál apostol azt mondja: „Kristus szegényé lett, hogy minket gazdagítsa; 2. Kor. 8. 9., s hogy az apostolok szegények lévén, sokakat meggazdagítottak; 2. Kor. 6. 10. Mind igaz ez. Én sem kívánok kincset, kincsek millióit, ez állomás nem asilom — de igen független biztosított állást. — Egyháznak régi üs szerkezetén e tekintetben is javítani kell, mert ha nem, az idők viharja romba dönti az e évült épületet. Hiába őrizzük a régi gyepít, kibontja azt az idő vaskezeivel; azonban nem felforgatást kívánok, csak időszertű javítást s nem is azért kívánom, hogy a sok csapás, kereszt alatt nyögő népek vámpírja akarnék lenni, mint nem is voltam eddig is, eléggé bizonyítják azt a multak, hanem azért, hogy csak egy lehet virágzó az egyház, virágzó a nemzet előfaja, ha kivimvelt, kötelességüknek megfelelő emberek nevelik a népet, a mit pedig csak független állás eszközölhet.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

+ A mult hó végén a városi fogházból hat rab szökött meg újból. A napokban ezek közül egy 6 évre ítélt önkéntesen visszajött s jelentette magát az egyik börtön-felügyelő-nél. Nem lehet tudni vajon a jobb érzélem, vagy a koplalás féltelme hozta vissza.

+ A rendőrségi osztálynál az éjjelenként inspectioiban levő hivatalnokoknak egy közlelbi communitási gyűlés 50 kr. napi díj ha-

tározott a városi pénztárból fizetett. Bizo-nyára nem sok.

+ Mint halljuk egy udvari korlátnoksági rendelet küldetett Küküllőmegye tisztségéhez, költözzék át Dicső-Szt-Mártonba. E célból ki is fogadták már a gr. B. F. házát, különben is van ott elegendő alkalmas szállás. Mégis azt pengetik, mintha felterjesztést tettek volna az illetők, a székhely Erzsébetvárosba át-tételt sürgetve kerőt. A korlátnoksági ren-delet bizonyonnyal abból indult ki, hogy D.-Szt-Márton czélszerűbb központ, a nép érdekének inkább megfelelő fekvéssel bír — s így alig-ha leend sikere ama felterjesztésnek.

+ Dicső-Szt-Mártonból m. hó 22-ről azon örvendetes hírt vettük, hogy a küküllőmegyei birtokosok nagyrésze Sz. Sr. házánál gr. B. F. elnöklete alatt a népevelés tárgyában érte-kezetet tartott, melyben a falusi iskolák taní-tói is részt vettek; a tankönyvek megváloga-tásáról s egyéb czélszerű javításokról volt szó. Ez értekezleten is betölt az, hogy eszme szüli az újabb eszmét. Alig hogy az első tárgynban megállapodásra jutottak, a kölcsönös eszme-esere útján szóba hozottak, mily üdvös lenne Küküllőmegyének is birni egy fiók gazdasági egyesületet. Az indítvány nem hangzott el, az egyet szabályairól rögtön értekeztek, sőt a közügyek egyik lelkes előmozdítója gr. B. F. az aláírást meg is nyitotta. A részvények e tények alapján már is annyira szaporodtak, miszerint remélhet, mikép az erdélyi or-szágos gazdasági egyesület közbejöttével a felsőbb helyeni megerősítés megtörténvén, a fiók gazdasági egyesület megalakulhat. Bár követnék e példát többi megyénk is meggon-dolva azt, hogy korunkban az egyesületi szel-lem adott és ad létet a nagyobb szerű villa-latoknak — például rá Angolszág.

+ Muzeumunk legközelebbi tudományos gyűlésén Finály Henrik titkár ur érdekes felolvasást fog tartani „Ermészeti közlemények” czimű nagyobb művéből.

+ Iródmunk ismét egy tevékeny tagját veszítette el Beniczky Emilben, kit leg-szebb korában s fiatal neje mellől tépett ki a halál e f. hó 1-jén hirtelen.

+ A moldva-oláhországi missio által épí-tett iskola Oláhországban Pitesten nov. 21-én szenteltetett fel. Ez ünneplés alkalmával imát és beszédet tartottak Czelder Márton, a missio vezetője s az egyház felügyelő lelki-pásztorja; továbbá Nagy József püsti ren-des lelkész, nem feledkezvén meg az egyszerű de fontos s mind vallási, mind nemzetiségi tekintetből nevezetes ünnepélyes kerést intézni a roz időben nem képviselhetett dunafejede-lenségi egyházak lelkészei, tanítói s más hí-veiről, a missio lelkes pártfogóit, a magyar-és erdélyországi főtiszt. superintendentiák fő-és közrendi lelkipásztorait, s végül Moldva-Olahországi s a magyar nemzet és hazáért!

+ Mathieu de La Drome híres vihar-jósnak nov. 28. és dec 3-ika között kitüren-dő borzasztó viharra vonatkozó jóslatát hoz-zuk emlékeztetbe. Szerinte e században ez lenne a legnagyobb viharok egyike s külön-ben keleti Olaszország lesz annak kitéve. Nagy események kisérik. Az Olasz- Francia- és Spa-nyolországban nem régiben történt vízaráda-sokat Mathieu 18 hó előtt megjósolta.

+ Egyik első bécsi bankház főnöke — beszéli, a „Debatte” — a napokban Mensdorff grófnál tisztelegtek. „Excellentiás uram — szolt a Krönus esdekelve — mindenek előtt egy darabka magyar kérdés-megoldást kérünk, csak ilyen ilyen piezi darabakat (s kis ujjá első izét mutat) s meglássák, hogy hiteltünk egyszerűben megjavul.”

+ Az orosz fogságba jutott osztrák alatt-valókról egy lengyel lap azt írta, hogy az orosz kormány már kinyilatkozta volna, mi-kép az olyan osztrák alattvalókat, kik orosz fogságba estek, s kiket politikai bűnön kívül egyéb nem terhel, Ausztriának ki fogja szol-gáltatni. A hivatalos lemergi újság most e hírt alaptalannak nyilvánítja.

+ Megjelent és beküldött szerkesztőse-günkhez a „Budapesti szemle” 68., 69. és 70-dik kötet. E vállalat, mely irodalmi büsz-keségünk lehetne, az utóbbi időben azon szo-moru helyzetbe jött, hogy szerkesztője meg-akarta szüntetni a pártolás hiányában; mint halljuk azonban a bajon segítve van már, s a vállalat tovább folytatja pályáját. A jelen hármaz füzet tartalma a következő: A brebiri-grófok Salamonról. Két epos, irodalom-történeti tanulmány Szász Károlytól. A kor-szakok szelleme, br. Kemény Gáborról. Ko-lumbó költszete, Gregus A.-tól. Adalék Kőrösi Csoma Sándor életéhez, Dukától. Lermontoff életrajza, Arany Lászlótól. Staf-ford, Zichy Antalról. Reguly hagyományai (a vogulok) Karthago romjai, T. D. Jelenés a M. tudós akademia gyűléseiről. Tartalom jegyzék.

+ A Lichtenstein huszárokról mióta csak existálnak minden ember abban a boldog hie-delemben élt, hogy magyarok, és ime, egy-bajos schleswigi hülyg utólagosan azon felle-dezéssel lép meg a világot, hogy azok egy-

től egyig mind németek! Ugyanis Schles-wighen, visszatérőkben, nagy lelkesedéssel fogadták őket, koszorúkkal és versekkel özőn-lötték el. Egy üdvözlő versben, melyet egy hülyg intézett hozzájuk, különösen karuk erős német csapásai (deutsche Hiebe) vannak kiemelve. A bécsi lapok hűségesen s minden észrevétel nélkül közlik ezt a verset. Nekik természetesen jól esik, ha a magyart német-nek tartják.

+ Idősb Dumas Sándor jelenleg szintén a Compiégnebe meghívott vendégek közé tarto-zik s a császárné a kitűnő író kiváló kegy-el fogadta. Az első üdvözlésorok e szavak-kal köszöntö: „Compiégneben mindenkinek teljes szabadsága van.” „Kár, madame, hogy nem egész Frankhon hivatalos Compiégnebe”, válaszolá — ha igaz — a szellemdu drámaíró.

+ A chambery-i törvényszék levéltárában feltaláltatott azon esküszöveg, melyet 1793. febr. 17-kén az észisten templomába össze-gyűjtött papoknak kellett aláírni, vagy a nyaktilóra menni: „En N. N. meggyőződve a soká vallott tévelyeimről, a helyhatóság előtt ellenök mondok örökre; ki is jelentem, hogy örökre elvetem, mint tévelyt, babonát, és csalást, a mi csak papi hivataloskodásomhoz tartozott, s esküszöm, (a ki az Istent megta-gadta) a nép előtt, melynek mindenhatóságát és fűségét elismerem, hogy azon csalásokat, babonákat többé tenni nem fogom, levetem papságomat, hozzászédöm a szabadsághoz, az egyenlőséghez, a becselenség, esküszöghöz s a nép ellenségének büntetése alatt.” Szor-moru emlék, 63-ban aláírták; tu autem Do-mine miserere nobis! (R.)

— A kolozsvári casino mindazon tagjai, a kik részvénydijaikat, hivatalos el-szólítások dacára is, mindeddig befizetni el-mulasztották, ezennel hirlapilag is figyelme-ztetnek, hogy siessenek ily nemű tartozásaikat haladéktalanul törleszteni, mivel az igazgató-ság utasított, hogy az év végével adósokul maradandott tagok ellenében az egyet köve-telést régebbi határozat értelmében érvénye-sítse.

A casino választmányának 1864. dec. 2-kán tartott üléséből.

— A marosvásárhelyi kaszinó-egylet f. év novemb. hava 20-kán és következő napjain tartott közgyűlésének határozata folytan fel-szólítatnak mindazon részvényesek, kik rész-vénydíjjal vagy más tartozással hátrálékosak, hogy tartozásaikat f. év dec. hava 15-ig egy-leti pénztárnok Szöllösi Sámuel kezébe oly bizonyosan befizessék, minthogy ellen esetben az említett napon túl nevék az alapszabályok értelmében az egyet termébe kifüggesztetik, s tartozásuk törvény útján haladéktalanul be-fog hajtani. A közgyűlés határozatából ki-adta:

Lázár György s. k. egyleti jegyző.

— Alóírt 1865 január 1-jén a fiscusház felső emeletében, egy szépiárszati tanodát szándékszik megnyitni, hol bárki is az írás minden nemében, a legújabb caligraphia sza-bályai szerint alapos, gyors és gyakorlati ok-tatást nyerhet. Mintán e téren működésével már is számos stülök meglegedését sikerült megnyernie, reményli, hogy e nemes város polgárainak pártfogását kiérdemlendi. Rendes tanórak lesznek ünnep és vasárnap kivétel-vel mindnap 12 től 2-ig délután; tandíj ha-vonkint egy óráért 3 frt o. é., ha egy esa-ládtól 2 gyermek jár be, csak 5 frt o. é. A résztvenni akarók becses értesítést elfogadják december 27-ig, személyesen vagy írásban, az erdélyi kölcsönös jég és tűzkármentő irodá-jában belső-farkas utca 81. sz. a.

Fiedler Tamás szépiárs tanító.

507. sz. 1864. A m. es. kir. kereskedel-ministerium f. é. october 31-kén kelt érte-mítése folytan, a jövő 1865-dik évben Stettin-ben (Poroszország) általános mű- és iparki-állítás fog tartatni, a melyen minden nemzetek és minden országok természetmennyei részt ve-hetnek.

A kiállítás 1865 május közepén fog kez-dődni, és tart ugyanazon év június végeig. Bejelentések 1865 január 1-ig megteendőek.

A kiállítók a tűzbiztosítási díjt sajátjokból hordozandják s e felett minden négyezög láb térért 2 1/2 ezüst garast, továbbá oly tárgyakért, melyek 49 tallérnál többet érnek 10; 50 től 149 tallér értékű tárgyakért 20 ezüst garast; és 150 tallér értékű tárgyakon felül 1/2 %-ot kötelesek fizetni, a vállalat költségei fedezé-sére.

Tökéletes program később fog jöni. Bejelentéseket elfogad a kereskedelmi és iparkamara.

Kolozsvárt, november 30-kán 1864. Dietrich Samu elnök. Gámán Zsigmond titkár.

513. sz. 1864. A m. es. kir. hadtűgyi-ministerium f. é. october 30-ról árlejtést irt ki, a hadsereg felszereléséhez tartozó tárgyakra

nézve a jövő 1865-dik évet illetőleg. Ez ár-lejtési tárgysorozat és föltételek alóírt keres-kedelmi és iparkamara irodájában megszem-lélhetők.

A kereskedelmi és iparkamara.

Kolozsvárt, november 30-kán 1864.

Dietrich Samu elnök. Gámán Zsigmond titkár.

POLITIKAI HIREK.

Austria. Bécs, dec. 2. A „P. L.” szer-int következő minislerlaistrom kering, a kép-viselők körében: Metternich herczeg kül-ügy; Auersperg gróf államminisler; Kai-sersfeld közigazgatási; Dessewffy gróf pénzügyminisler; Brestel állami altitkár; Gablenz hadtűgyminisler; Schwarz vagy Kellersberg kereskedelmi minisler. Coaliti-onalis kabinetről is beszélnek, melynek tag-jai a feudális aristocratiából lennének össze-állítva. E hírek a pillanat hagulatát tükrözik vissza, s azt látszanak mutatni, hogy Schmerling urat nem tartják többé föltét-len szükségességgnek.

Bécs, dec. 2. Az alsóházban Giskra és Schindler Austria külpolitikáját bíral-gatják. Mensdorff gróf válaszában felho-za, hogy Austria egy nagy európai háborút hárított el s a schleswig-holsteini hadjáratot Németország javára fejezte be. A német ügyet a jognak megfelelőleg igyekszik elintézni s a Poroszországgal jó egyetértést, mint Német-ország- és a békére szükségességt fentartani. Aus-tria fentartja a békét, de ellenségeivel is határozottan szembeálland, számítva a ház és nép támogatására.

Angolország. A „Daily-News” semmit sem tud azon kellemes hírről, hogy a hadi és hajóhad költségei a jövő évre tetemesen lefogának szállítatni; azt mondja rá: meg-érdemelné, hogy hiteles legyen. A „Globe” félhivatalos hangon alaptalannak mondja e hírt: „Angolország addig nem fogja hadserge-ét hajóhadra létszámát alább szállítani, a mig valamely szárazföldi kormány nem megy elől jó példaadással.”

Az „Observer” így: „A nélkül, hogy leg-kevésbé is elfogadnók a lefegyverkezés el-méletét, éppen nem tétovázunk kedvező véle-ményt fejezni ki a jelen lefegyverkezések tete-mes leszállítására vonatkozólag. A mi a ten-gerészetet illeti, tulmerészség nélkül lehet le-szállítást remélni az arra vonatkozó szerföltt tetemes kiadásokban. Tengerészettünk semmi vetélytárostól sem félhet. Szintén tetemes le-szállításoknak van helyük hajóépítési intéze-tekben is, a nélkül, hogy a lényesség, vagy hadihajók létszámát érintenék.”

Francziaország. Páris, nov. 24. A „Journ. Debats” rosálja azon nézetet, mint-ha Francziaország igen nagy hadsereget tar-tana jelenleg; mert Thiers szerint is legalább 400,000 embert kell tartania, minthogy nem oltalmazza határait sem az Ocean, sem a Pas-de-Calais.

Girardin „Presse”-je szerint az 1863 diki lengyel fölkelés 100 millió frankba és 17000 ember életébe került; 30,000-et deportáltak, 14,000-en külföldre menekültek.

A „Krz Ztg.”-nak írják Párisból, hogy Antonelli azon aggodalom által ösztönözve, hogy a pápa egy napon kénytelen lehetne Olaszországot elhagynia menekülni, a franczia politikához szeretné simolni, ha ez az Olasz-országának adandó engedmények mellözésével eshetnék meg.

Páris, nov. 28. A „France” szerint a császár sokat foglalkozik Compiégneben poli-tikával.

A „Patrie” teljesen alaptalannak nyilvá-nítja azon közlést, mintha Hohenzollern her-czeg oly célból küldetett volna Bécsbe, hogy Austria számára venezei föltételeinek garan-tizozását ajánlja fel, azon birtokait alatt, hogy Poroszország számára éjezaki Németország-ban teljes működési szabadság hagyassék. Szerinte Hohenzollern herczeg semmi megbi-zással sem küldetett oda.

Páris, nov. 29. Droun de Lhuys, a császár határozott kívánatára, az elbei her-czegegek kérdésében terjedelmes taglalást küldött Compiégnebe.

Olaszország. A turini lapok egy röpi-ratot közölnek Venecze átengedéséről, szer-zőjűl Türr tábornokot emlegetik. (Stürgöny)

Mint a „Patrie”-nak Turinből írják, a hadtűgy, a belügyrel egyetértőleg megtevés szük-séges intézkedéseket, hogy a friauli felkelés-től távol tartassanak a legközelebb szabadság-gal elbocsátandó venezei emigráns katonák.

Turin, nov. 30. A Senátusban többen szólottak a conventio mellett és ellen. Lama-mora így nyilatkozott: „Venecze Ausztriára nézve csak az önszeretét kérdése; Németor-szág Venecze birtokait saját lételére nézve szükségesnek nem tarthatja. Tiltakozik azon föltételek ellen, hogy Nápoleon az olasz terület egy részét kívánná, mert ez Nápoleon szá-n

dokaival s az összes Európa érdekeivel ellenkeznek.

Az „Agence Bulier”-nek egy római levele szerint, a római bizottmány azon parancsot kapta, hogy mérsekelje magát, hogy a római közvéleményt az olasz egység javára készítse elő, s következőleg, hogy a pápa világi hatalma ellen erkölcsi erővel harcoljon. Ezen célból a bizottmány a pápai államok népéhez egy népszerű röpiratot intézett. Ez oly politikai párbeszéd, melyben a népnél azon meggyőződést ügyeznek gerjeszteni, hogy a pápa világi hatalma nem fér össze a modern polgárosodással, hogy a pápának semmi szüksége sincs ama hatalomra az egyház kormányzása végett. Ezen levél továbbá még azt is kimutatni ügyezik, hogy Olaszországból lehetséges egyetlen királyságot alakítani, s hogy minden olasz fejedelem közt egyedül Viktor Emanuel érdemes arra, hogy ezen királyság élén álljon.

Németország. Poroszország Drezdában és Hanoverben oly nyilatkozatokat tett, melyek szerint több nemszenvétséget, hogy e hatalom Ausztria nélkül is dologhoz lát; a katonai intézkedések szembetűnőleg erre mutatnak. Az „Elb Ztg” szerint, több német lap van azon bálhithen, hogy Poroszország Ausztria előleges beleegyezése mellett cselekszik, holott Bismark ur csak nov. 25-én értesíté a bécsi kormányt a megírt rendelkezésekről. Drezda, nov. 29. Ma rendkívüli porosz küldött érkezett ide, ezúljá, hogy Haake tábornokot a kivonulásra utasítsák; de Beust b. Frankfurturra utal. Az itteni diplomatiai körökben leírhatlan ingerültség uralkodik. Ma délelőtt már kiadatott a behívó parancs a lovasságnak és utászoknak, esti 6-órakor pedig a gyalagságnak; Beust nem akar jószántából tért engedni Bismarknak; a lakosság közt nagy izgatottság uralkodik.

Műnben. nov. 29. A királyt ma éjjeli 11 órára várják; Pforten b. a bajor szövetségi követ, távirat útján hivatott haza; a minisztertanács tegnap óta állandónak mondható, minden irányba reptülnek a táviratok. Poroszországnak újabb erőszakos fellépése általános

felindulást okoz, a német szövetségi államok szándékos megaláztatására érzélnak tekintik azt.

Frankfurt. nov. 30. Tegnap szövetségi határozat hozott 8 szavazattal 7 ellen. Haec tábornok eddigi állásában marad; Ausztria is a szövetségi csapatok benmaradása mellett szavazott. Reménylik, hogy Poroszország követeléssel leebb hagyand.

Hanover. nov. 30. Hivatalos körben elfogadott nézetként említik azt, hogy a végrehajtó hatalmak szintessék meg a végrehajti szabályokat s ezt jelentse be a szövetségnek.

Orosz- és Lengyelország. Varsó. nov. 28. A kath. zárdákat egész Lengyelországban megszüntetik. Varsóban nov. 27-én éjjeli 12 órakor hajták ezt végre s a 12 zárdából, 9-et feloszlattak, katonai őrséggel megrakták, a szerzeteseket az indóházhoz kísérték s Kerff b. tábornok személyesen intézte az elindítást, mindegyiknek 150 rubelt adván uti költségül, e kiutasítottak hír szerint Franciaországba és Olaszországba fognak szétoszlani.

Spanyolország. A képviselők választása befejeztetett; a kormány többségre számíthat. Nevezetesen azon körülmény, hogy míg a választási mozgalmak tartottak, a sajtónak szabad kezet engedtek, most meg azt lenyűgözték készülnék. Narwacz eddigi programja hagyogtja színét, a tettetés máza lepattn, melyet a körülmények nyomása miatt kentek volt rája.

Amerika. Az egyesült államok kongresszusában a republicanus párt nagy többségben leendő: a senatusban 38 republicanus ülénd 14 demokratával szemben; a képviselők házában pedig: 134 republicanus 47 demokratá ellen.

Buttler tábornok a New-Yorkban tiszteletre rendezett lakomán, Lincoln újra megválasztását szerencsének mondá az unio fenállására nézve, s hogy annak alapján a délt utoljára fel kellene szőlítani, az unio kebelébe leendő visszatérésre; a főnököknek is általános amnestiát kellene adni. De ha jan. 3 ig erre nem hajtanak, akkor az Éjszának kötelessége minden erejét összeszedni, azt a

déliek ellen vezetni s az árulókat Mexikoba vagy a nyugatindiai szigetekre ütvén, az összes déli földbirtokot az unio katonái között kiosztani.

A déli congressus összeült; 62 képviselő és 13 senator volt jelen az első ülésben. Az elnök üzenetét mély csendben hallgatták meg. Foote, tenessei követ, így szólott ez alkalommal: „Az ellenségnek a négerök fölfegyverzésére vonatkozó végleges határozata szabandja ki a mi határozatunkat. Ha Lincoln választatik meg, — szerintem — az elnöknek teljhatalmat kell adni a rabszolgák fölfegyverzésére. Én kész vagyok a fekete zászlót kiltetni; szóval mindenre kész vagyok, mielőtt meghódoláshunkba beleegyezném.”

A „Cour. des Etats-Unis” szerint Washingtonban azon hír szárnyal, miszerint az elnökre erős nyomás gyakoroltatik oly célból, hogy az Richmondba biztosokat küldjön, a confederál hatóságok békés hangulatának kinyomozása végett, mivel még sohasem volt a perecz oly kedvező, ily lépésnek sikerrel megkísérlése végett.

Ujabb. Páris, nov. 30. A „Vind” írja: Csapatok összpontosítása van elrendelve, melyeknek központja némelyek szerint Lille vár, mások szerint Chalons lenne; ez utóbbira nézve úgy vélekednek, hogy az talán kevésbé felöltö lenne, mivel ott már van megerősített tábor. Az igaz, hogy a kik úgy gondolkoznak, nem katonák. Diplomatiái körökben komolyan beszélnek, hogy Metternich herceg le akar köszönni követi állomásáról.

A „Stürgöny” írja: Türr egy oly röpiratot adott ki, melyben azt ügyezik bebizonyítani, hogy Velencét sohasem lehet békés uton megnyerni, Olaszországnak azonban a háborútól nincs oka félnie. Ugyancsak Türr, ki az olasz seregben tábornoki ranggal bír, s a király hadsegéde volt, beadta lemondását, noha La Marmora tábornok, a hadügyminiszter s Ratazzi öt határozatának visszavonására ügyeztek rábírn. Mindazáltal a király parancsából, annak tiszteletbeli hadsegéde marad.

London, dec. 2. A „Times” dec. 1-ről

kelt bécsi stürgönye mondja: „Mintán Ausztria közbenjárása elfogadtatott, a porosz és német szövetségi csapatok összehittközésének minden veszélye elhárított.”

— Bécs, dec. 2. Hír szerint Kaisersfeld beszéde megingatta Schmerling ur állását. A „Pol. Korr.” még többet akar tudni; állítja, hogy ütés után az államminiszter bizalmas értekezletet tartott collegiával s még az nap este fogadtatott a császár által. Állítólag azon alternatívára utalt, miszerint vagy engedni kell, vagy a képviselőházat fel kell osztani, de hozzá tévé az államminiszter, hogy ő egyiket sem ajánlhatja, mert nem akar Bismarck nyomdokaiba lépni. E tárgy a minisztertanácsban is szönyegre került. A „Vaterland” szerint, Kaisersfeld beszédét oly fontosnak tartják a bécsi körökben, hogy attól fordulatot várnak a belpolitikában.

— Turin, nov. 30. A „Presse” levelezője írja: Rendesen jól értesülő körökben azt beszélük, hogy Bach b. értesítette a pápát arról, miszerint Ausztria segítségére ne számítson, — s azt javasolta, tanúsítson a turini kormány iránt több engedekegyeséget, köveszen szabadelvtűbb kormányrendszert.

— Drezda, dec. 2. Hannover a tegnapi szövetségi ülésben késznek nyilatkozott csapatait és biztosait az elbei herezgecségekől visszahívni. Szászország is rá áll, ha ily értelmű szövetségi határozat hozatik.

— Hamburg, dec. 1. A hannoverai vas-pálya minden kocsiját ide rendelték e hó 6-ra.

— Brüssel, dec. 2. A francia kormány német összehittközés esetére a be nem avatkozási elvhez fog ragaszkodni. Bismarck Velenecének Ausztria részére leendő biztosítását visszautasította.

Bécsibörze December 5-kén: Nemzeti kölcsön 79.40. 5% Metalliques 71.—. Bank-részvény 780.—. Hitel részvény 176.—. Váltó Londonra 116.60. Ezüst 116.—. Arany 5.58.

1860-diki Állam kölcsön 94.—.

December 2 án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 73.25. Erdélyi 68.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

Árverési hirdetés.

(300) Gróf Eszterházy Kálmán ur ó nagysága Obrázsai, Ó-Csesztvei és Mihályfalvi uralási jogát e folyó hó 19-én árverés útján 5 évre haszonbérbe adja. A feltételek Obrázsán alólrtnál; — Tövisen plébános főtisztelendő Macskási János urnál, a hol az árverés is meg fog tartatni — megtekinthetők.

Obrázsán, dec. 4-én, 1864.

ANVANDER ANTAL.

(299) **Eladó finom érmelléki Bakator** ó borok hordó számra, b. királyuteza 26 sz. a

(283) **Növényi** (5—24) Matco-beföcskendés (Injection) és Matco-tokocsák (Capseln),

párisi gyógyszerész GRIMAULT és TÁRSÁTÓL, rue de la Feuillade, 7 sz. B. 886. 12. 2. Uj gyógyszer, a peruai Matco-fa leveleiből készíttve, a magkiömlés gyors és biztos gyógyítására, a belső részek megszorulása vagy meggyuladása nélkül. Dr. Ricord s a párisi orvosok nagyobb része minden más gyógyszeről lemondtak e gyógyszer megjelenése óta. A beföcskendés a betegség keletkezésekor alkalmaztatik, a téhelyek pedig minden koros vagy avult esetekben használnak, a melyek t. i. a copahü, cubebae és más érez alapon készült beföcskendések használatára nem akartak szünni.

Raktár van az osztrák birodalom minden nagyobb városai gyógyszerertáiraiban. Kolozsvárt: WOLFF J. gyógyszerertárában kapható.

(298) **Hirdetmény.** (3—3)

Belső-Szolnokmegyében Apa-Nagyfalu és Magyar-Décsé községekben, mintegy 500 holdnyi kiterjedésű földbirtok, u. m. szántó, kaszáló, erdő és szőlő. egy nagy kiterjedésű udvari gyümölcsös telek; az udvar ellátva ép lakházzal és jó gazdasági épületekkel, továbbá mindkét községben létező s az irt józággal járó kocsmarúli joggal együtt eladó lévén, megvenni szándékozó értekezhetik iránta, és bővebb felvilágosítást vehet, **jelen év december utolsó napjáig**, Kolozsvárt t. Ürmösi Sámuel urnál, kinek lakása: **külső-szenutca 47-ik szám alatt.**

(284) **H. ROSENTHAL** (2—12)

Bécsi Zsirédeny vas tartalmú VEGYKESZITMÉNYEI. Bécsi Zsirédeny vas tartalmú szesz. Wiener Glycerin-Eisen-Liqueur. Tinctura ferri phosphor. viennensis. Sáp-kórosok, vérszegények, soványok, elégtelenül tápláltak, görvélyesek, ideg-gyöngék s lábbadozók számára.

Bécsi Zsirédeny vas tartalmú gyomor-szesz. Wiener Glycerin-Eisen-Magen-Liqueur. Tinctura ferri phosphor. vienn. compos. Megzavart emésztés és makacs széküdülgásokban.

Ára { egy nagy üvegnek 2 frt — kr. } mindkét féléből.

Orvosi bizonyítványok: Balassa, udv. tan. és tanár. Heller János orvos, és vegytudor, cs. kir. als. ausztr. vegyész s a bécsi kór-vegyészeti tanintézet igazgatója, Kleinsky tanár, cs. k. vizsgáló biztos, törvényszéki és kórtani vegyész. Dr. Kovács és Dr. Löwy, pesti körhízi első orvosok, Dr. Hirschfeld, Dr. Drobner és más nevezetes orvosoktól nyeretett és bár ki által megtekinthetők a bécsi főraktárban.

Kapható: Bécsben H. Rosenthal főraktárában. Prateri út 24. sz.

Bizományi-raktár: Kolozsvárt Dr. Hintz György gyógyszerertárában.

„ „ Szebenben: Dr. Kayser G. A. gyógyszerertárában.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettiivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Két jó **Teke asztal** eladó hozzá valókkal. Értekezhetni iránta bel-közép utca 529-dik sz. alatt.

(160)

(301)

(1—3)

(16—*)

Szüléknek!

A gyermekek részére megkívántató legjobb egészségnek fenntartatása tekintetéből figyelmestemet a t. születeket az én biztos hatás és általán kedvelt „**Gilisza csokoládéma**” és tiszta lélekkel tanácsolom a t. születeknek, gyermekeiknek — akár van gyanu giliszta állapotra akár nincs — minden 3-dik hónapban e giliszta elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon göngyölkéken olvasható, melyekbe a szeletkéik takarvak a használati utasítással együtt.

A megrendelések azonnal, a birodalom minden részébe a legbiztosabban posta után vétellel teljesítettnek alulír által. — **1 darab 20 kr és csak nálam 6 darab 1 forint.**

KRÖCZER AGOSTON, s. k. gyógyszerész Tokajban.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében kapható: **FALI NAPTÁR 1865-ik közönséges évre**

katholikus és protestáns, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és szekérposta, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. o. é.

KOLOZSVÁRI NAGY NAPTÁR 1865-dik évre.

Szerkesztette **K. PAPP MIKLÓS.**

Ára 1 frt o. ért.

Medgyes Lajos. Egyházi imakönyv. Eredeti imák köte 2 frt 64 kr. — Eredeti egyházi beszédek. 1-ső füzet. 1 frt 42 kr. 2-dik füzet: 1 frt 42 kr. Uj folyam 1-ső füzet: vagy az összes beszédek 3-dik füzet. 1 frt 60 kr. 4-dik füzet. 1 frt 60 kr. — Eredeti halotti imák, eléfordulni szokott alkalmak és esetekre. 1 frt 6 kr.

Szent történetek az ó és új szövetségéből bibliai mondatokkal szerkesztve. Iskolai használatra írta **Turbucz Ferencz**, dézsi kisdédóv. A szövegbe nyomott számos fametszetekkel Kemény kötésben **30 kr.** Erdély nagyfejedelemség **Hivatali tiszti névtára.** Ára 2 frt o. ért.

(121) ^{6/12} (9—12)

Részletekben fizetendő **Sors-jegyek és igervények** kaphatók:

Mayer A. és Társa bank- és váltóüzletében. Bécs, Stock im Eisenplatz, Ecke den Seilengasse. Leveleket bérmentve kérjük küldeni.

Melléklet: Irodalmi művek árleszállítása.